

Doma ni imela več miru, odpravila se je počasi v cerkev. Dolgo je bilo še do slovesnosti, pa kaj to nji; sela je tam v klop in molila, saj ji je bilo tako ugodno, kadar je mogla lepo tiho prebirati molek. Ej, dobra starica je bila stara Katarina.

Prišel je naposled zaželeni trenutek. Ej, bil je to slovesen čas, kakoršnih je malo videla naša vasica. V dolgem sprevedu je korakal v družbi mnogih duhovnih gospodov gospod novomašnik v cerkev. V zvoniku so pritrkavali, strelji so pokali in orglje so bučale, da je vsakega obvladalo neko nenavadno slovesno čustvo. In ko so pevci zapeli lepo pesem nepozabnega Riharja:

»Novomašnik bod' pozdravljen,
Od Boga si nam poslan«,

tedaj je pač vsako srce zahvaljevalo Boga za srečo, katero je podelil novomašniku in ž njim njegovi rodni vasici. Pač so v vsaki duši odmevale besede: »Slava Bogu na višavi«, katere je novomašnik prvokrat zapel. A ko je častitljivi gospod župnik, kateri je bil novomašnika oblič s krstno vodo in kateri mu je bil prvič podelil v sv. obhajilu Jezusovo telo, začel govoriti, tedaj ni pač več nobeno oko ostalo suho. Stari Orehovec je bil trd mož in vendar je plakal kot malo dete. Kako bi se pač veselila dobra mati, ko bi gledala svojega Jožka pred žrtvenikom, ali nje že dolgo ni bilo med živimi. Saj se je pa v nebesih veselila sreče, katera je našla njenega sina — da je postal služabnik Gospodov.

Kaj bi dalje opisoval lepo slovesnost, vsega tako ne bi mogel opisati. Gospodu novomašniku bode izvestno vedno ostala v spominu, a tako tudi vsem onim, kateri so bili ondukaj zbrani.

Otroci moji, mladi ste in le Bog vé, kaj bode še vse iz vas. Uverjen sem, da bode marsikateri izmeje vas, kateri bodete to brali, postal duhovnik in jedenkrat ravno tako pel novo mašo v domači vasici, kakor jo je pel Orehovčev gospod. Toda vsi ne bodete postali duhovniki, ker to tudi ne more biti. Vendar če to tudi ne postanete, bodite vedno dobri, pobožni in pošteni. Bodite potem, kar vam drago, če ostanete takovi, bodete sebi v srečo in zadovoljstvo, a starišem in domovini pa v veselje in ponos.

Ptičar.

(Povest. — Piše Basnigoj.)

(Konec.)

VII.

Pene je že služil dve leti na Koroškem za pastirja. Mnogo grmovja je prelezal, ko se je plazil za ovci in kozami, mnogo jerbasonov je spletel in, kar je poglavitno, privadil se je dela in resnega življenja. Tudi Tonček je doslužil tuji kruh v Ziljski dolini. Naučil se je celo nekoliko nemščine,

da bi ga ne bil mogel z lahka kdo po nemško prodati. Zato so želeli oče, da se Tonček vrne. Njemu samemu je bilo pa to tudi po godu. Ulčar je moral zopet preseliti Tončka s Koroškega domov.

Semenj je bil tiste jeseni v Beljaku. Prignali so mnogo živine na prodaj od raznih krajev, Rožani in Ziljci, od Vrbskega jezera in dravske doline. Kupci so vpili in se prepirali za ceno. Ta je hvalil, drugi je zopet grajal in tako ni bilo besedovanja ne konca, ne kraja. V tem živem vrtincu se je sukal tudi Ulčar. On je seveda moral biti na vsakem semnju. Ali danes je skoro bolj gledal po ljudeh, kakor po konjih. Videlo se mu je, da nekoga išče. Večkrat je tudi prašal tega in onega Ziljca, je-li kaj videl Dragana. »Videl, kaj pada; ne more biti daleč«, odgovarjal mu je marsikdo. Ali dasi ni bil daleč, Dragana vendar ni mogel dobiti.

Ko išče Ulčar Dragana, pride med živino do moža, ki je prodajal par volov. Ulčar jih ni mislil kupiti, ker je kupčeval le s konji. Prašal je pa vendar, koliko jih mož ceni. Prej mine čas, če se malo pobeseduje. Ko govorita moža, spozna Korošec hitro Ulčarja, da je Kranjec. Zato zastavi besedo in ga popraša:

»Ali greš iz Beljaka naravnost domov?«

»Domov, domov, kam pa. Čim prej, tem bolje. Korošci ste tako trdi za kupčijo, da ne daste človeku nič zaslužiti.« Tako se je šalil Ulčar.

»Ce greš domov, pelji s sabo tega-le dečka na Kranjsko. Za pastirja je bil, pa koše je pletel. Unega leta ga je prineslo čez gore. Zgubil se je. Potem sem ga pa jaz vzel, ker ni imel nikamor.«

Ulčar pogleda dečka. Zdi se mu, da je že nekje videl ta obraz. Ali kupec vidi mnogo obrazov in deček je dečku podoben, zato si ni dalje belil glave, ga-li pozna ali ne.

»Peljem ga lahko, samo kam?«

»To bo že povedal Cene sam«, méni Korošec, »da ga le čez Koren spraviš.«

Ime Cene je zopet vzdramilo nek spomin v Ulčarju. Pogledal je še jedenkrat bistro dečka in mu dejal:

»Pa ne, ko bi bil ti Ažmanov?«

»Ažmanov sem, da«, odgovori Cene.

»Poglej ga no, zakaj te pa ni bilo domov? Mati so tako dolgo žalovali po tebi, da so . . .«, tu mu je beseda zastala in zaobrnil je govor tako, da je rekel, »no, vsi smo mislili, da te je kaj snedlo. Hvala Bogu, da si se dobil. Sedaj greš z menoj!«

Cene se je takoj poslovil od svojega dosedanjega gospodarja in šel z Ulčarjem. Ulčar je hodil še nekaj časa po sejmišču. Kupil je tri konje, dobil je tudi Dragana in Tončka. Ali sta se gledala Cene in Tonček! Kdo bi bil mislil, da se snideta v Beljaku? Prej sta bila oba poredna ptičarja, ali sedaj sta okusila tuji kruh in spoznala, da je boljše biti priden in poslušen ter ostati doma, kakor nagajati starišem, potem pa jesti pri tuji mizi! Sedaj se nista menila za Ulčarja več kot toliko, da ga nista zgrešila med množico. Oba sta imela mnogo povedati — in oba sta povedala drug drugemu tudi

trdne sklepe, da bosta odslej živela pridno in delala marljivo. — Sredi popoldne so zajahali Ulčar, Cene in Tonček vsak jednega konja in šli polagoma proti Korenu. Drugi dan so prišli domov. Tončka so gledali bratci in sestrice, ker je bil tako velik. Ves drugačen je bil kot nekdanj. Celo govoril je malo po koroško, da so ga dražili domači. Mati so bili zopet srečni in veseli, ko so imeli vse otroke pri sebi. Na dolgo in široko je moral Tonček povedati vse, kako je daleč po svetu, kaj da je videl in skusil. Tončkova vrnitev je bila vesela zanj in za domače. Kaj pa Cenetova? Tudi njemu je utripalo srce, ko se je bližal rojstni hišici. Nabiral je v duhu besed, kako bo pozdravil mater, kako jih lepo prošil odpuščanja za vse, kar jim je prizadejal hudega. S tresočo roko je pritisnil kljuko in odprl vrata. Toda tiste, po kateri je hrepenel, ni bilo v sobi. Tuji, neljubeznivi obrazi so ga pozdravili in mu skoro pokazali vrata misleč, da je nadležen potnik, ki jih bo prošil milodara.

»Kje so pa mati?« vpraša skromno Cene.

»Čegava mati?« ogovori ga dokaj neprijazno postaren mož.

»Moja, saj so tukaj stanovali.«

»Tvoja — Ažmanova, ne?«

»Da, tako se jim je reklo.«

»Tam-le, vidiš, za cerkvijo stanujejo sedaj. Tja jih pojdi iskat!« Mož pokaže Cenetu skozi okno na pokopališče.

Tega Cene ni mislil. Kakor bi mu bil zasadil nož v srce, tako ga je zbolela ta beseda. Solze so se mu ulile in kar šel je na pokopališče. Tam je med grobi poiskal materino gomilo in jokal dolgo dolgo — solze kesanja, žalosti in ljubezni.

* * *

Zgodnje so bile skušnje za oba, za Tončka in Ceneta. Ali koristile so jima mnogo. Tonček je sedaj vrl in priden gospodar, Cene pa vaški pastir. Po letu pase, po zimi pa plete jerbace in koše. Otroci se radi zbirajo pri njem. Cene jim pripoveduje, kako je zašel in kako je pasel po Koroškem. Pogosto pa ponavlja: »Če hočete sami sebi prav, nikar ne bodite ptičarji, kot sem bil jaz.«

